

KRİPTO PARANIN TMS/TFRS İLE UYUMLU OLARAK MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR*

Dr. Feden KOÇ**

İnceleme Makalesi / Review Article

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Haziran 2022, 24(2), 287-307

ÖZ

Günümüzde yaygınlaşan internet kullanımı fiziksel paralara alternatif olarak, kripto paraların yaygın olarak kullanılmasına olanak sağlamıştır. Ülkemizde kripto paranın Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) doğrultusunda nasıl muhasebeleştirileceği ise halen tartışılmaktadır. Bu kapsamda çalışmada kripto paranın, nakit ve nakit benzeri, finansal araç, stok veya maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilmesi halinde TMS/TFRS'ye uygun olarak hangi hesap başlıkları altında sunulabileceğine ilişkin açıklamalar ve nasıl muhasebeleştirilebileceğine ilişkin örnek muhasebe kayıtları sunularak, kripto paranın standartlar doğrultusunda muhasebeleştirilmesi konusuna açıklık getirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Para, Blockchain Teknolojisi, Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS), Kripto Paranın Muhasebeleştirilmesi, Kripto Paranın Değerlemesi.

JEL Sınıflandırması: M40, M49.

ACCOUNTING OF CRYPTO CURRENCY IN COMPLIANCE WITH TAS/TFRS: VARIOUS APPROACHES

ABSTRACT

The widespread use of the internet has enabled the use of cryptocurrencies as an alternative to physical money. How to account for crypto currencies according to Turkish Accounting Standards/Turkish Financial Reporting Standards is still an open issue. The aim of the paper is to shed

* Makale Geliş Tarihi (Date of Submission): 24.01.2021; Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 09.11.2021

** Uşak Üniversitesi, Karahallı Meslek Yüksekokulu, feden.koc@usak.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4413-5188>

Atıf (Citation): Koç, F. (2022) Kripto Paranın TMS/TFRS İle Uyumlu Olarak Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yaklaşımlar, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(2), 287-307. <https://doi.org/10.31460/mbdd.867251>

some light on this issue. This paper discusses different approaches to account for these items depending on whether they are treated as cash and cash equivalents, financial instruments, inventories, or intangible assets. We discuss explanations regarding account titles and sample accounting records and how they are presented in accordance with the standards of crypto currency.

Keywords: Crypto Money, Blockchain Technology, Turkey Accounting Standards/Turkey Financial Reporting Standards (TAS/TFRS), Accounting of Crypto Money, Valuation of Crypto Money

JEL Classification: M40, M49.

EXTENDED SUMMARY

PURPOSE AND MOTIVATION

In the information age, intensive use of information technologies and the transfer of trade to the electronic environment increased the interest in and use of cryptocurrencies and necessitated the legal framework. Cryptocurrencies, in which real/legal investors as well as some countries are interested, are not dependent on a central authority, and the inability to follow transactions transparently is the biggest obstacle to the taxation of these currencies, which do not have a physical structure. This paper presents explanations about how accounting treatment and presentation of cryptocurrencies could be according to Turkish Accounting and Financial Reporting Standards, and provide sample accounting records.

METHODOLOGY

Today, the interest in crypto money is ever increasing globally as it provides an additional income to investors due to the widespread use of information technologies, the transfer of trade to the electronic environment and the high instantaneous price fluctuations. However, crypto money, which emerged as an alternative to physical money and can only be used on the internet. This is an issue that needs to be carefully considered as it cannot be controlled by a central authority, does not provide any assurance to users and may cause the formation of the informal economy.

To account for cryptocurrencies, some countries focus on the legal regulations on this issue by recognizing different cryptocurrencies, where others ignore the problems related to cryptocurrencies. In countries that make some legal regulations regarding cryptocurrencies and seek a centralized system in order to track these coins, some approaches are also suggested for the accounting of these currencies. In line with these approaches, three suggestions are presented in the accounting of cryptocurrencies. However, first step is to accept these currencies as assets. Following depending on the purpose of having them, cryptocurrencies could be classified as cash and cash equivalents, financial instruments, inventories or intangible assets, and recorded and presented accordingly in the financial statements. Turkish Accounting Standards (TMS) (equivalent of IAS – International Accounting Standards) and Turkish Financial Reporting Standards (TFRS) (equivalent of IFRS-International Financial Reporting

Standards) provide the guidance on how to account for these. This paper reviews the current literature on the issue and based on the results and the existing accounting and reporting standards suggest an accounting approach to treat these currencies.

RESULTS AND DISCUSSION

Although accounting does not have any responsibility regarding the security of transactions made with crypto money in this virtual environment, it is obliged to present cryptocurrency transactions completely and accurately in the financial statements for the sake of the users. Therefore, the TMS/IFRS Draft Chart of Accounts needs to be expanded along with legal regulations regarding the accounting of transactions made with cryptocurrencies within the scope of TMS/IFRS. In this regard, in line with the views of IAS and IFRS, it has been suggested that crypto money should be treated as cash and cash equivalents, financial instruments, stocks or intangible assets according to the nature of transactions.

When the explanations related to TMS/IFRS are analyzed, it is seen that crypto money does not fully meet the definition of cash and cash equivalents. TAS 7 standard defines cash, cash in business and demand deposits and it is stated that the risk of change in the value of the asset for cash equivalents should be insignificant. However, instant extreme fluctuations in crypto money violate the certainty requirement.

Cryptocurrency does not fully meet the definition of financial instruments in the standards. However, when cryptocurrencies are evaluated as a whole, it may be possible to evaluate the shares of cryptocurrencies as financial instruments with the creation of asset-backed securities.

Inventories are raw materials and goods held for sale as a result of the ordinary activities of the enterprise, i.e., they are produced to be sold or used in the production process. However, some cryptocurrencies do not have a production process and cryptocurrencies do not have the feature of being the first material to be used in the presentation of any product or service.

According to another approach, it is suggested to consider crypto money as an intangible asset. In the definition of intangible assets in the standards, it is stated that these assets are identifiable but do not have physical characteristics. Therefore, considering that crypto money is also identifiable and has no physical nature, it is possible to consider crypto money as an intangible asset. Therefore, in line with IAS and IFRS, the most appropriate approach for accounting for crypto money in accordance with TMS/IFRS is to evaluate crypto money as an intangible asset.

CONCLUSION AND IMPLICATION

In order to present crypto Money, under the title of cash and cash-like accounts, TMS 7 (equivalent of IAS 7) may need to be expanded and revised to include crypto money because its value can fluctuate and thus cannot be estimated with certainty.

Definition of trade inventories that are held for sale as a result of the ordinary operations of the enterprise may include crypto money, and thus, if such classification seems appropriate, then the TMS 2 (IAS 2) inventory standard needs to be revised so that inventories can fully express the crypto money.

Review of existing standards and literature, it seems the better approach is to treat these assets as intangibles. As a matter of fact, the expression “intangible, identifiable, non-monetary asset” in TAS 38 (IAS 38) regarding intangible assets enables crypto money to be considered as an intangible asset and to be accounted accordingly. In the current situation, accounting for crypto money within the scope of intangible assets in accordance with TMS/IFRS is seen as the most appropriate approach, and it is inevitable to create new standards, a new account class and a new account group within the framework of crypto money.

1. GİRİŞ

Günümüz bilgi çağında bilişim teknolojilerinin yoğun olarak kullanılmaya başlanması ve ticaretin elektronik ortama taşınması, kripto paraya duyulan ilgiyi ve kripto paranın kullanımını arttırmıştır. Gerçek/tüzel yatırımcıların olduğu kadar bazı ülkelerin de ilgi gösterdiği kripto paralar, merkezi bir otoriteye bağlı olmamaları, işlem takibinin şeffaf olarak sağlanamaması fiziksel bir yapıya sahip olmayan bu paraların vergilendirilebilmelerinin önündeki en büyük engeli oluşturmaktadır. Bu süreçte bazı ülkeler farklı kripto para birimlerini tanıma yoluna giderek bu konuya ilişkin yasal düzenlemelere odaklanırken, bazı ülkeler ise kripto paraya ilişkin sorunları görmezden gelmektedirler. Kripto paralara ilişkin yasal bazı düzenlemeler gerçekleştiren ve fiziksel bir yapıya dayanmayan bu paraların takibini sağlayabilmek amacıyla merkezi bir sistem arayışına giren ülkelerde ve bu paraların muhasebeleştirilmelerine ilişkin, bazı yaklaşımlar da öne sürülmektedir. Bu yaklaşımlar doğrultusunda kripto paraların muhasebeleştirilmesinde sunulan öneriler 3 grupta toplanmıştır. Buna göre kripto paranın varlık olarak kullanım amacı belirlendikten sonra bir nakit, bir finansal yatırım aracı veya bir emtia olarak kabul edilmeleri durumunda nakit ve nakit benzeri, finansal araç, stok veya maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilerek muhasebe kayıtlarına alınması önerilmiştir.

Aşağıda Tablo 1’de literatürde kripto paraların muhasebeleştirilmelerine ilişkin yer alan bazı çalışmalar ve bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar listelenmiştir.

Tablo 1. Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi Yaklaşımlarına İlişkin Literatürde Yer Alan Bazı Çalışmalar ve Bu Çalışmalardan Elde Edilen Sonuçlar

Yazarlar	Yıl	Çalışmanın amacı	Çalışmadan elde edilen sonuçlar	Atıf
Pelucio-Grecco, Marta Cristina & Santos Neto, Jacinto Pedro dos & Constancio, Diego	2020	IFRS’ye uygun olarak, kripto paraların muhasebeleştirilmesi ile ilgili öneriler sunmak ve bunların ana vergi yönlerini analiz etmek amaçlanmıştır.	Kripto paraların özelliklerinin belirlenmesi ve IFRS yönergeleri doğrultusunda, kripto paraların muhasebeleştirilmesinde yabancı para prosedürünün uygulanması önerilmektedir. Ancak Brezilya Milli Gelir İdaresi veya Amerika Birleşik Devletleri'nin İç Gelir Servisi, kripto paraların para birimi olarak değil mal olarak ele alınarak muhasebeleştirilmesini önermektedir.	(Pelucio-Grecco ve diğerleri 2020, 275-82)
Eren, Binali Selman & Erek, Mustafa Salim & Buyruk Akbaba, Ayşe Nur	2020	Kripto paralar ile ilgili güncel çalışmalar incelenerek kripto paralarla ilgili düzenlemeler ve çalışmalar analiz edilmiş ve bu paraların nasıl muhasebeleştirileceğine ilişkin öneriler sunulmuştur.	UMS 2 ve 38, kripto varlıkları da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenerek bu konudaki karışıklığın ortadan kaldırılması gerekmekte hatta bu konuda yeni standartların belirlenmesi de mümkün olabilmektedir.	(Eren ve diğerleri 2020, 1340-1367)
Stancheva, Eleonora	2019	Kripto paranın muhasebeleştirilmesine ışık tutmak amaçlanmıştır.	Muhasebe düzenleyicileri ve standart belirleme organlarının, kripto paralara ilişkin sorunları benimseyerek, kripto paraların muhasebeleştirilmesini şekillendirmelidirler.	(Stancheva, 2019)
Yumuşaker, Mehmet Can	2019	Kripto paralar ve bitcoin ile birlikte tüm kripto paraların özelliklerinin incelenmesi, Türkiye’de Bitcoin ile yapılan ticari işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin değerlendirmelerde bulunulması amaçlanmıştır.	Kripto paraya ilişkin yasal bir takım düzenlemeler bulunmadığı durumda, bu paralar ile vergi kaçakçılığı rüşvet ve iltimas gibi kanunsuz işlerin yapılması mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla en kısa zamanda kripto paraya ilişkin muhasebe kayıtları, vergilendirme esas ve hususları, yasal statüsü kapsamında düzenlenmelidir.	(Yumuşaker 2019, 1009-1029)
Procházka, David	2018	Kripto paraların muhasebeleştirilmesinde, IFRS kapsamında potansiyel muhasebe modellerini karşılaştırarak	Gerçeğe uygun değer muhasebesi, kripto para birimlerinin raporlanmasında en uygun yöntemdir.	(Procházka 2018, 161-188)

		en uygun modelin önerilmesi amaçlanmıştır.		
Şahin, Osman Nuri	2018	Kripto paraların TMS-TFRS açısından incelenerek muhasebeleştirilmesi, vergiye konu edilmesi ve denetim açısından irdelenmesi ile çeşitli önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır	Kripto paraların maddi olmayan duran varlık olarak ele alınması en uygun yöntemdir. Diğer taraftan kripto paraların alış ve satış tarihlerindeki kurları arasındaki olumlu farktan doğan kazançların vergiye tabi tutulması gerekmektedir. Dönem sonunda elde bulundurulan kripto paraların yeniden değerlemeye tabi tutulmaları ve ortaya çıkan farkların vergiye konu edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.	(Şahin 2018, 898-923)
Ram, Asheer Jaywant	2016	Neoliberalizm ve idarecilik teorilerinden yararlanarak bitcoin muhasebesine kavramsal bir yaklaşım sunmak amaçlanmıştır.	Bitcoin için normatif olarak tavsiye edilen muhasebe politikası, Bitcoin'e sahip olan kuruluşun iş modeline ve niyetine dayanarak, tercih edilen ölçüm temeli doğrultusunda kontrol ve gerçeğe uygun değerinin tanınmasından oluşmaktadır.	(Ram 2016, 1-60)
Brüt, Andrew & Hoelscher, Jamie & Reed, Brad	2015	Kripto paraları kabul eden bir şirkete ilişkin muhasebe konularını ve muhasebeleştirilmenin sonuçlarını araştırmak amaçlanmıştır.	Kripto parayı bir emtia, bir yatırım veya maddi olmayan bir varlık olarak görmek mümkündür. Bu olası sınıflandırmaların her birisi farklı muhasebe sorunlarını ortaya çıkarmaktadır.	(Brüt vd., 2015)

Çalışma kapsamında kripto paranın TMS/TFRS'ye uygun olarak muhasebeleştirilmesi konusunun incelenmesi ile sağlanacak katkılar aşağıda sunulmuştur.

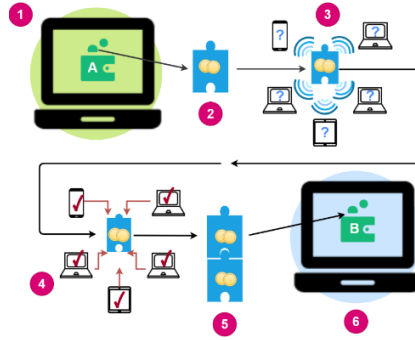
- Kripto paraların literatürde yer alan diğer çalışmalar da irdelenerek, Ülkemizde KGK tarafından hazırlanmış olan TMS/TFRS'ye Uygun Taslak Hesap Planı'nda sunulması önerilen hesap başlıkları, kapsamı ve kripto para ile ilişkilendirilmeleri bakımından, ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu hususta öneriler sunulmuştur.
- Kripto paranın nakit ve nakit benzeri, finansal araç, stok veya maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilmesi halinde, nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine ilişkin örnek muhasebe kayıtları sunulmuştur.

Bu çalışmada merkezi bir otoriteye bağlı olmayan, sadece internet ortamında kullanılabilen ve fiziksel paralara alternatif olarak ortaya çıkan kripto paraların, TMS/TFRS'ye uygun olarak hangi hesap başlıkları altında sunulabileceği ve nasıl muhasebeleştirileceklerine ilişkin açıklamaların sunulması amaçlanmış olup, kripto paraların muhasebeleştirilmelerine ilişkin örnek muhasebe kayıtları sunulmuştur.

2. BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİ VE KRIPTO PARA

Blockchain teknolojisi bir bağlı liste yapısının özelleşmiş halini temsil etmektedir. Bu liste yapısında, listenin her elemanı, kendinden sonraki elemanı işaret etmektedir. Dolayısıyla tek bağlı bu listede, listenin (ilk) başlangıç elemanından (son) kuyruk elemanına kadar tüm elemanlar birbirlerine bağlanmış olmaktadır (Cormen ve diğerleri 2009, 13). Özetle blockchain teknolojisi, kripto paranın mülkiyetinin kontrol edilebilmesine imkân sağlayan ve bu işlemin çevrimiçi ortamda bir blok olarak tanımlanarak, ağdaki tüm kullanıcılara yayılması ve böylece bloğun zincire eklenmesi ile işleyen bir yazılım teknolojisini ifade etmektedir.

Kripto paranın da temelini oluşturan blockchain, kullanıcılar arasında dağıtılmış kayıtlı bir veri tabanından oluşan ve halka açık olduğu için anonim özellik taşıyan bir teknolojidir. Yıllardır kusursuz bir şekilde işleyen blockchain teknolojisi bazı yazarlar tarafından internetten bu yana ortaya çıkan en önemli buluş olarak görülmektedir (Crosby ve diğerleri 2016, 16). Tüm dünyada her geçen gün kullanıcı sayısının arttığı blockchain teknolojisinin kullanımı ülkemizde de hızla artmaya başlamıştır. Bu kapsamda ülkemizde Akbank, kripto para birimlerinden Ripple ile işbirliği yaparak blockchain altyapısını kullanarak uluslararası para transferini gerçekleştiren ve bu hizmeti 2018 yılı itibariyle müşterilerinin kullanımına açan ilk banka olma özelliğini taşımaktadır (Akbank Sürdürülebilirlik Raporu 2018). Blok zincir teknolojisinin işleyiş sürecini açıklayabilmek amacıyla aşağıda Şekil 1’de bir görsel sunulmuştur.

Şekil 1. Blok Zincir Teknolojisinin İşleyiş Süreci

Şekil 1’de sunulmuş blok zincir teknolojisinin işleyiş sürecinde izlenecek adımlar şunlardır (Crosby ve diğerleri 2016, 16’dan uyarlanmıştır);

1. Adım: Para bir kaynaktan diğerine gönderilmek istenmektedir.
2. Adım: İşlem online ortamda bir blok olarak kabul edilmektedir.
3. Adım: Blok ağdaki tüm kullanıcılara yayılmaktadır.
4. Adım: Ağdaki kullanıcılar işlemi onaylamaktadır.
5. Adım: Söz konusu blok zincire eklenmekte ve işlem kaydedilmektedir.
6. Adım: Paranın bir kaynaktan diğerine transferi gerçekleşmektedir.

Kripto para yatırımcıların çevrimiçi ortamda blockchain teknolojisini kullanarak, mülkiyetini kontrol etmek istedikleri, kullanıcıların ölçme, takip etme ve depolama güdüsüyle aralarındaki etkileşimler neticesinde el değiştiren paradır (Davies 2010, 739). Başka bir ifadeyle kripto para, elektronik ticaretin gelişmesiyle birlikte fiziksel paraya alternatif olarak ortaya çıkmış olan hukuksal bir güvence sağlamayan, merkezi bir mekanizma tarafından kontrol edilemeyen sadece internet aracılığıyla mülkiyeti el değiştirebilen ancak itibari para cinsinden ifade edilemeyen, para olarak tanımlanabilir. Kripto para, alım satım işlemlerindeki fiyat farkından dolayı kullanıcılara ek bir gelir sağlaması ve fiziksel paraya göre daha hızlı el değiştirebilmesi sebebiyle, yaygın olarak kullanılmaktadır. İlk olarak çevrimiçi ortamda harcama yapmak amacıyla ortaya çıkarılmış olan kripto paranın kullanım alanı, zaman içerisinde gelişim göstermiş ve günümüzde bazı işletmeler yatırım amacıyla kullanmanın yanı sıra, çalışanlarının maaşlarını kripto para ile ödemeye başlamışlardır. Tüm bu bilgiler ışığında blockchain teknolojisinde kripto paraya yatırım yapan kullanıcıların kimliklerinin tespit edilememesi ve bu işlemlerin takip edilememesi dolayısıyla, kripto paranın kayıt dışı ekonominin oluşumuna da zemin oluşturduğu söylenebilir. Madeni veya banknot şeklinde gerçek bir metaya dayalı emtia parası olmaması bakımından fiziksel paradan ayrılan kripto paraya ilişkin bazı özellikler izleyen şekildedir (Guo ve Chow 2008, 267-272): (1) Önceleri dijital ortamda harcama yapmak için yaratılmış olan kripto para, sonraları gerçek dünyada harcama yapmak amacıyla genişletilmiştir; (2) İtibari değeri olmayan hayali bir paradır; (3) Kripto topluluklar tarafından kabul gören kurallara dayanmaktadır, ve (4) Sunucular tarafından otomatik olarak yaratılmaktadır.

Aşağıda Tablo 2’de elektronik ortamda işlem gören ve piyasa değeri en yüksek olan ilk on kripto paraya ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 2. Piyasa Değeri En Yüksek İlk On Kripto Paranın Sıralaması

Kripto Para Logosu	Kripto Para Birimi	Sembol	Piyasa Değeri*
	Bitcoin	BTC	\$341,88 B
	Ethereum	ETH	\$64,48 B
	Ripple	XRP	\$26,57 B
	Tether	USDT	\$19,75 B
	Bitcoin Cash	BCH	\$4,98 B
	Litecoin	LTC	\$4,96 B
	Chainlink	LINK	\$4,80 B
	Cardano	ADA	\$4,43 B
	Polkadot	DOT	\$4,28 B
	Binance Coin	BNB	\$4,02 B

Kaynak: (tr.investing.com/)

* Tablo 2’de sunulmuş kripto paraların piyasa değerleri, 10.11.2020 tarihi itibarıyla oluşmuş değerlerini yansıtmaktadır.

3. KRİPTO PARANIN TMS/TFRS KAPSAMINDA İLİŞKİLENDİRİLMESİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Tüm Dünyada olduğu gibi Türkiye’de kripto para kullanımının yaygınlaşması, ülkemizde yasal bir alt yapının oluşturulmasına ilişkin ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda elektronik para kuruluşlarının usul ve esaslarını düzenlemek amacıyla, 20.06.2013 tarihinde 6493 Sayılı “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun” çıkarılmıştır. Ancak ilgili kanuna ilişkin yapılan açıklamada, şu cümle yer almaktadır. “Herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeyen ve karşılığı için güvence verilmeyen bir kripto para birimi olarak bilinen bitcoin, mevcut yapısı ve işleyişi itibarıyla Kanun kapsamında elektronik para olarak değerlendirilmemekte, bu nedenle de söz konusu Kanun çerçevesinde gözetim ve denetimi mümkün görülmemektedir.” (www.cumhuriyet.com.tr/haber/bddkdan-cok-onemli-uyari-13281, 2013). Dolayısıyla sunulmuş bu açıklama ile kripto paraların ilgili kanun kapsamında değerlendirilmediği açıkça belirtilmiştir. Ülkemizde hali hazırda kripto para yatırımcılarını, yasal olarak koruyan düzenlemeler bulunmamakla birlikte, kripto para aracılığıyla yapılan ödeme ve tahsilatların da nasıl muhasebeleştirileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır (Aslantaş 2016, 349-366). Ülkemizde ekonomik sistem içerisinde yer alan T.C. Merkez Bankası ve Sermaye Piyasası Kurulunun kripto paraya ilişkin çalışmaları ise devam etmektedir. Bu kapsamda T.C. Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal, Türkiye’nin kendisine ait bir kripto para geliştirmek ve kullanmak amacıyla araştırmaların yapıldığını, bu kapsamda Merkez Bankası Başkanlığı’nda bir komisyon kurulduğunu "Dijital para konusunda başlatılan Ar-Ge projesi var. Şu anda bu projenin kavramsal aşaması tamamlanmış durumda. 2021'in ikinci yarısında pilot testlere başlanmasını hedefliyoruz" sözleri ile duyurmuştur (www.cnnturk.com/ekonomi/son-dakika-merkez-bankasi-baskani-agbal-enflasyon-hedefini-acikladi). Ülkemizde kripto paraya ilişkin düzenlemeler katkı sağlayan Sermaye Piyasası Kurulu ise 2016 yılında “Kripto Para Bitcoin” adlı bir kitapçık hazırlamıştır. Kurul 2017 yılında ise Türkiye’de kripto paralar üzerine spot veya türev işlem yapılmaması uyarısında bulunmuş ve bu uyarıyı şu şekilde açıklamıştır. “Kripto Para Satışı veya Token Satışı olarak da bilinen genellikle blok-zinciri teknolojisi kullanarak para toplamaya yönelik uygulamaların birçoğu Kurulumuzun düzenleme ve gözetim alanı dışında kalmaktadır. Dijital varlık satıcıları, belirli ya da çoğu zaman belirsiz vaatlerle dijital varlık satışı gerçekleştirmektedir. Söz konusu dijital varlıklar itibari para ile alınabileceği gibi Bitcoin ve Ether gibi kripto paralar kullanılarak da alınabilmektedir. Tasarım açısından çok farklı türlere ayrılabilmeyle beraber dijital varlıklar genellikle bir şirketteki payı, bir hizmete erişim hakkını, gerçek hayattaki bir varlığı, ürün veya hizmete ilişkin kullanım hakkını temsil etmektedir. Satış süreci sonrası toplanan paranın kullanımına ilişkin bilgiler izahnameye benzer bir doküman olan white-paper’da yer almaktadır. ICO’lar çok yüksek riskli ve spekülatif yatırımlardır. Bu sebeple, dijital varlık almayı düşünen yatırımcıların belirtilen risklerin bilincinde olması ve alınacak dijital varlık karşılığında ne vaat

edildiğini detaylı incelemeleri gerekmektedir” (www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2018&no=42&year=2018&no=42).

Ülkelerin muhasebe ve finansal raporlama standartlarını etkileyen Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (Raiborn ve Sivitanides 2015, 34) doğrultusunda, ülkemizde kripto paraların bir varlık olarak nakit ve nakit benzeri, finansal araç, stok veya maddi olmayan duran varlık olduğu kabul edilmekle birlikte bu konudaki tartışmalar hala devam etmektedir (Karaçalı 2019, 63). Aşağıda kripto paranın bir varlık olarak kullanım amacı belirlendikten sonra TMS/TFRS kapsamında bir nakit, bir finansal yatırım aracı veya bir emtia olarak kabul edilmesi durumunda, nakit ve nakit benzeri, finansal araç, stok veya maddi olmayan duran varlık olarak ilişkilendirilmesi durumu ele alınarak, kripto paranın muhasebeleştirilmesine ilişkin örnek muhasebe kayıtları sunulmuştur.

3.1. Kripto Paranın Nakit ve Nakit Benzeri Olarak ilişkilendirilmesi Durumu ve Önerilen Muhasebe Kayıtları

Nakit, bir işletmenin nakit değeri ile vadesiz mevduatını ifade ederken, nakit benzeri ise değeri kesin olarak saptanabilen, nakde dönüşüm hızı yüksek olan ve değerindeki değişim riski önemsiz kabul edilebilen varlıkları ifade etmektedir (TMS 7, Paragraf 6). Dolayısıyla, vadesi 3 ay (90 gün) veya daha kısa olan varlıklar nakit benzeri varlık olarak kabul edilebilir. Vadeleri üç aydan daha uzun olan çekler ise nakit ve nakit benzeri grubunda değil, ticari veya diğer alacaklar grubunda yer almalıdır (TMS 7, Paragraf 7). Özsermayeyi temsil eden finansal araçlara yapılan yatırımlar, vadesine az bir süre kala elde edilen ve üzerinde belirli bir itfa tarihi içeren imtiyazlı hisse senetlerindeki gibi özellikli durumlar hariç olmak üzere, nakit benzeri olarak kabul edilmemektedir. TMS 7’ye göre, bankalardaki kredili cari hesaplar nakit ve nakit benzerlerinin bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir (KGK, TMS 7). Nakit benzerlerinin kapsamına dahil edilebilecek olan finansal araçlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur (KGK, Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi);

- Çekler (vadesiz),
- Likit fonlar, tahvil ve bono fonları,
- Ters-repo işlemlerinden oluşan alacaklar,
- Vadesi 3 aydan (90 gün) kısa olan mevduatlar,
- Edinildikleri tarihte vadelerine 3 aydan az kalmış olan devlet tahvili, hazine bonoları veya diğer likit borçlanma araçları,
- Para piyasalarından oluşan alacaklar.

Bu tanımlamalardan hareketle kripto paranın, standart kapsamında yapılan nakit ve nakit benzerleri tanımını tam anlamıyla karşılamadığı görülmektedir. TMS 7 standardında nakit kavramı işletmedeki nakdi ve vadesiz mevduatı tanımlarken, nakit benzeri ise değeri ölçülebilen bir nakde

dönüştürülebilmesi ile değerindeki değişim riskinin önemsiz boyutta olması ana koşuldur. Ancak kripto para anlık olarak yaşanan aşırı dalgalanmalar bu tanımı da tam anlamıyla karşılamamaktadır. Dolayısıyla TMS 7 standardının kripto parayı da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve kapsamının bu doğrultuda genişletilmesi önerilmektedir. İlgili standartların uygulanmasına ilişkin herhangi bir zorunluluk taşımayan işletmelerin ise kripto paralarını nakit ve nakit benzeri varlık olarak muhasebeleştirilmelerine ilişkin herhangi bir kısıt bulunmamaktadır.

3.2. Kripto Paranın Finansal Araç Olarak İlişkilendirilmesi Durumu ve Önerilen Muhasebe Kayıtları

Finansal varlıklardan yatırım amacıyla elde tutulan finansal varlıklar, nakit ve nakit benzerleri, ticari ve diğer alacaklar, finans sektörü faaliyetleri dolayısıyla oluşan alacaklar dışında kalanlar finansal araçların kapsamında değerlendirilmektedir (KGK, Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi). Bunun yanı sıra finansal araçlar atıl fonların değerlendirilmesi, ortaklık hakkı sağlanması, faiz, temettü geliri sağlanması, alım-satım kârı elde edilebilmesi bakımından tercih edilmektedir (KGK, Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi). Finansal araçların sınıflandırılmaları kapsamında finansal varlık yönetim modeli, varlıkların izleyen dönemlerde gerçeğe uygun değerleri veya itfa edilmiş maliyet değerleri üzerinden sınıflandırılmalarını gerektirmektedir (KGK, TFRS 9 Finansal Araçlar).

Finansal yatırımların gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması, ancak varlıkların farklı esaslara göre ölçümünden kaynaklanan ve finansal yatırımlara ilişkin kazanç veya kayıpların finansal tablolara farklı şekilde yansıtılmasından kaynaklanan tutarsızlığı ortadan kaldırması veya önemli ölçüde azaltması durumunda mümkündür (KGK, TFRS 9 Finansal Araçlar).

İtfa edilmiş maliyetle ölçülen finansal varlıklar arasında finansman bonusu, hazine bonusu, özel sektör tahvili, devlet tahvili, gelir ortaklığı senedi ve piyasa fiyatı bulunmayan eurobondları saymak mümkündür. Bir finansal varlığın itfa edilmiş maliyet değerinden ölçülebilmesi özellikli iki koşulun sağlanmasına bağlı olmakla birlikte bu koşullardan birisi, varlığın sözleşme kapsamında düzenlenmiş nakit akışlarının tahsilini mümkün kılan bir yönetim modeliyle elde bulundurulmasıdır. Bu koşullardan ikincisi ise ilgili finansal varlığın sözleşme hükümlerinin ancak anapara ve bakiyelerine ilişkin faiz ödemelerinin yapılması kapsamındaki nakit akışlarına izin vermesidir (TFRS 9, Paragraf 4.1.2).

Finansal araçlara ilişkin yapılan bu tanımlamalardan hareketle kripto paranın, standart kapsamında yapılan finansal araç tanımını tam anlamıyla karşılayamadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu açıklamalar doğrultusunda kripto parayı finansal araç olarak değerlendirmek mümkün değildir. Ancak kripto paralar tek tek değerlendirilmekten ziyade bir bütün olarak bir araya getirilebildiklerinde, varlığa dayanan menkul kıymet oluşturulması halinde, kripto paraların yer aldığı payları finansal araç olarak değerlendirmek mümkün olabilmektedir. Aynı zamanda kripto para vadeli işlemlere konu olduğu durumda, kripto para üzerine oluşturulan türev araçlar finansal araç olarak değerlendirilebilmektedir

(Kızıl 2019, 179-196; Yalçın 2019, 107-108). Bu kapsamda kripto paranın, bir finansal araç olarak değerlendirilmesi ve edinimi halinde “117 Diğer Finansal Yatırımlar” hesabının borç, kripto paranın elden çıkarılması durumunda ise “117 Diğer Finansal Yatırımlar” hesabının alacak kaydedilmesi gerekmektedir. Ayrıca alım ve satım bedeli arasındaki olumlu farkın “661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri” hesabına alacak, olumsuz farkın ise “780 Finansman Giderleri” hesabına borç kaydedilmesi önerilmektedir. Aşağıda kripto paranın finansal araç kapsamında değerlendirildiği durumda, TMS/TRFS’ye uygun olarak muhasebeleştirilmesine ilişkin bir örnek sunulmuştur.

Örnek 1: Atlas A.Ş. getiri sağlamak amacıyla 04.06.2020 tarihinde TL karşılığı 20.000 TL’den 4 Bitcoin (BTC) satın almış ve değer artışı sonucu ikisini 18.06.2020 tarihinde doların TL karşılığı 23.000 TL’den satmıştır.

04/06/2020			
117 Diğer Finansal Yatırımlar		80.000	
117.01 Bitcoin			
102 Banka			80.000
(20.000 x 4 = 80.000)			
Bitcoin alımı			
18/06/2020			
102 Banka		46.000	
	117 Diğer Finansal Yatırımlar		40.000
	117.01 Bitcoin		
	665 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile		6.000
	Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer		
	Artış Kazançları		
(20.000 x 2) = 40.000			
(23.000 x 2) = 46.000			
46.000-40.000 = 6.000			
Bitcoin satımı			

3.3. Kripto Paranın Stok Olarak ilişkilendirilmesi Durumu ve Önerilen Muhasebe Kayıtları

TMS/TRFS’ye göre stoklar, işletmenin olağan faaliyetleri neticesinde satılmak amacıyla elde tutulan, satılmak amacıyla üretilmekte olan, üretim sürecinde veya hizmet sunumunda kullanılacak olan ilk madde ve malzemeleri ifade etmektedir. Stokların maliyetlerini, satın alma maliyeti, stokların mevcut pozisyona getirilmesi için katlanılmış olunan diğer tüm maliyetler, dönüştürme maliyetleri ve borçlanma maliyetleri oluşturmaktadır (TMS 2, md. 9 - md. 10).

TMS/TRFS kapsamında stoklara ilişkin yapılan bu tanımlamadan hareketle kripto paranın, stok tanımını tam anlamıyla karşılayamadığı görülmektedir. TMS 2 standardına göre stok kavramı, işletmenin satmak amacıyla elde tuttuğu, satmak amacıyla ürettiği veya üretim sürecinde kullandığı ilk madde ve malzemeleri tanımlamaktadır. Bu tanımlamada stokların satılmak amacıyla üretildiği ifadesi,

kripto paraların bazılarının üretim sürecinin bulunmaması, buna karşın bazılarının ise belirli sayıda üretilebilmesi nedeniyle, stoklara ilişkin tanımlamayı tam anlamıyla kapsamamaktadır. Ayrıca stoklara ilişkin tanımlamada bu varlıkların üretim sürecinde veyahut hizmet sunumunda kullanılacak ilk madde ve malzemeleri kapsadığı belirtilmesine karşın, kripto paranın herhangi bir ürün veya hizmetin sunumunda kullanılacak ilk madde malzeme olmaması bakımında da stoklar tanımını kapsamaktadır. Ancak stoklara ilişkin tanımlamada yer alan işletmenin olağan faaliyetleri neticesinde satılmak amacıyla elde bulundurulduğu ifadesi kripto parayı da kapsamakta olup, stoklara ilişkin tanımlamanın yine de kripto parayı da kapsayacak şekilde genişletilmesi ve tanımlamaya bu varlıklardan gelir elde etme amacı ile birlikte yatırım aracı olarak da kullanılabilirdiği ifadesi eklenmelidir (Karaçalı 2019, 63).

Bu kapsamda kripto paranın bir emtia olarak değerlendirilip, TMS/TRFS'ye göre stok hesabı ile ilişkilendirildiği durumda kripto paranın edinimi durumunda maliyet değeri üzerinden "153 Ticari Mallar" hesabının borç kaydedilmesi, kripto paranın elden çıkarılması durumunda ise "600 Yurtiçi Satışlar" veya "601 Yurtdışı Satışlar" hesabının alacak kaydedilmesi önerilmektedir. Elden çıkarılan kripto paranın maliyet kaydında ise "621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti" hesabının borç kaydedilmesi ve "153 Ticari Mallar" hesabının alacak kaydedilmesi önerilmektedir. Aşağıda kripto paranın bir emtia olarak değerlendirilip standartlara göre stoklar hesap başlığı ile ilişkilendirildiği durumda, TMS/TRFS'ye uygun olarak muhasebeleştirilmesine ilişkin bir örnek sunulmuştur.

Örnek 2: Atlas A.Ş. maliyet bedelinin TL karşılığı 7.500 TL olan Bitcoin'i, 25.05.2020 tarihinde doların TL karşılığı 11.000 TL'ye satmıştır. (İşlemden KDV ihmal edilmiştir).

25/05/2020			
102 Banka	601 Yurtdışı Satışlar	11.000	11.000
Bitcoin satımı	601.01 Bitcoin		
25/05/2020			
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	153 Ticari Mallar	7.500	7.500
Satın malın maliyeti kaydı			

3.3.1. Stoklar ile İlişkilendirilen Kripto Paranın TMS/TRFS Kapsamında Değerlemesi

Kripto paralar stoklar ile ilişkilendirildiklerinde, değerlenmelerinde genel stok modeli açısından, maliyet değeri ve net gerçekleşebilir değerinden düşük olanı esas alınmaktadır (Koç, 2018). Aracıların elinde bulunan ve alım satıma konu olan stokların değerlendirilmesinde ise satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değer esas alınmaktadır. Bunun yanı sıra kripto paralarda net gerçekleştirilebilir değer azalışları,

kar-zarar tablosuna kaydedilirken, net gerçekleşebilir değerlerin önceden kaydedilmiş olan düşüşlerinin üzerindeki artışlar ise kaydedilmemektedir (Eren vd., 2020: 1360). Ancak bu durum emtia aracı-tüccarlar açısından farklılık göstermektedir. Emtia aracı-tüccarlar yakın bir zaman diliminde fiyat hareketlerinden ve aracılık kazancından kar elde etmeyi amaçlayarak başkaları veya kendi hesabına mal alan veya satan taraflar olarak tanımlanmıştır (TMS 2, Paragraf 5). Burada tanımlanmış olan emtia aracı-tüccarlar, mal stoklarını gerçeğe uygun değer üzerinden ölçmekte ve stoklarını gerçeğe uygun değerden ölçerek daha düşük maliyetle satmaktadırlar. Ayrıca gerçeğe uygun değerdeki değişimler de kar/zarar olarak kaydedilmektedir (Eren vd. 2020, 1360).

Standartlarda stokların izlenmesinde ise kapasite kullanım oranını esas alan normal maliyet yönteminin uygulanmasının yanında FIFO (First In First Out) yöntemi, hareketli ortalama ve ağırlıklı ortalama maliyet yöntemleri de kullanılmaktadır (TMS 2, Paragraf 25). Özellikle enflasyon döneminde maliyetlerin artması durumunda, ilk önce satılan ürünlerin maliyetleri daha düşük olacağı için, satılan ürünlerde İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) yönetiminin kullanılması karı artırabilmektedir. Bu bağlamda daha yüksek kazanç sağlanabilmesi bakımından, değeri alım satım esnasında belli olacak olmasıyla birlikte, daha önce alınan kripto paralar daha erken elden çıkarılabilir. Ayrıca enflasyon döneminde maliyet artışına ise madencilerin üretim sürecinde harcamış oldukları giderler örnek olarak gösterilebilir (Şahin, 2019, 914).

Kripto paraların stoklar kapsamında ele alınması halinde, ölçümlerinin nasıl gerçekleştirileceği aşağıda Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Stoklar ile İlişkilendirilen Kripto Paraların Değerlemesi

Standartlar	İlk Muhasebeleştirme	Sonraki Değerleme	Defter Değerindeki Değişim
TMS 2 Stoklar	Maliyet değeri	Maliyet değeri ve net gerçekleşebilir değerden daha düşük olanı	Defter değerindeki değişimin, maliyet değerinin altında olması halinde kar/zararda izlenir.
TMS 2 Stoklar Aracıların Elinde Bulunan ve Alım Satıma Konu Olan Stoklar	Maliyet değeri	Satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değer	Kar/zararda izlenir.

Kaynak: (Aslan, 2020; PwC, 2019).

3.4. Kripto Paranın Maddi Olmayan Duran Varlık Olarak İlişkilendirilmesi Durumu ve Önerilen Muhasebe Kayıtları

Maddi olmayan duran varlıklar standartlarda fiziksel bir niteliğe sahip olmayan, tanımlanabilir duran varlıklar olarak ifade edilmiştir (KGK, Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi). Maddi olmayan duran varlıklar standardı, maden sanayiinde veya sigortacılar tarafından kullanılan diğer maddi olmayan duran varlıklara veya gerçekleştirilen ilk tesis maliyetleri gibi harcamalara uygulanmaktadır (TMS 38, Paragraf 7).

Maddi olmayan duran varlıklara ilişkin TMS/TFRS’de yapılan tanımlamada bu varlıkların fiziksel niteliği bulunmayan tanımlanabilir varlıklar olduğu belirtilmiştir. Maddi olmayan duran varlıklara ilişkin bu tanımlamada yer alan unsurlar, kripto para ifadesini karşılamaktadır. Nitekim kripto para da fiziksel bir niteliğe sahip olmamakla birlikte tanımlanabilir. Dolayısıyla kripto paranın, standartlarda maddi olmayan duran varlıklara ilişkin yapılan tanımlamaya uyduğu ve kripto paranın maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilebileceğini söylemek mümkündür. Bu kapsamda kripto paranın maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirildiği durumda, kripto paranın başlangıç aşamasında edinimi halinde “266 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar” hesabının borç, kripto paranın elden çıkarılması durumunda ise 266 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar” hesabının alacak kaydedilmesi önerilmektedir.

Başlangıç aşamasında maliyet değeri üzerinden kaydedilen kripto para, sonraki aşamalarda ise maliyet değeri veya etkin piyasaya sahip olması bakımından yeniden değerlendirme yöntemi esaslarına uygun olarak kaydedilebilmektedir. Maliyet esasına göre kaydedildiği durumda kripto paranın değerinde meydana gelen düşüklüğü, kar veya zarar tablosuna kaydedilebilir. İlgili kripto para için aktif pazarın varlığı tespit edildiği durumda, değerlemede yeniden değerlendirme yönteminin seçilmesi halinde, finansal tablolar dönem sonunda daha açık bilgi sağlayabilecektir (Eren ve diğerleri 2020, 1359-1360).

Örnek 3: Atlas A.Ş. 05.04.2020 tarihinde doların TL karşılığı birim fiyatı 60 TL’den 3 adet Chainlink (LINK) satın almıştır.

	05/04/2020			
266 Diğer Maddi 266.01 Bitcoin		Olmayan Duran Varlıklar	180	
Bitcoin alımı	102 Banka			180

3.4.1. Maddi Olmayan Duran Varlık ile İlişkilendirilen Kripto Paranın TMS/TFRS Kapsamında Değerlemesi

Kripto paralar maddi olmayan duran varlıklar ile ilişkilendirildiklerinde, değerlendirilmelerinde maliyet modeli veya yeniden değerlendirme modelinden birisi esas alınmaktadır. Maddi olmayan duran varlıklar ile ilişkilendirilen kripto paraların maliyet değeri üzerinden ölçümleri halinde varsa amortisman ve değer düşüklüklerinin indirilmesi gerekmektedir. Kripto para aktif bir piyasasının bulunması halinde ise yeniden değerlendirme modeline göre ölçümlenmektedir. Ancak bu tüm kripto para birimleri için geçerli olmayabilir. Yeniden değerlendirme modeli ile ölçülen bir varlığın aktif bir piyasasının bulunmaması halinde, ilgili varlığın maliyet modeline göre ölçülmesi gerekmektedir. Ayrıca kripto paralar değer düşüklüğüne tabi olup, değer düşüklüğü meydana geldiği durumda kar-zararda muhasebeleştirilmektedir (AICPA, 2019). Kripto paranın standartlara göre maddi olmayan duran

varlıklar kapsamında değerlendirilmesi halinde, dönem sonu raporlamalarında elde bulundurulan kripto paraların ise piyasa verileri esas alınarak yeniden değerlemeye tabi tutulması gerekmektedir. Maddi olmayan duran varlıkların değeri, yeniden değerlemesi sonucunda artmış ise bu artışın diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilmesi ve yeniden değerlendirme fazlası olarak özkaynaklarda biriktirilmesi gerekmektedir. Maddi olmayan duran varlıkların değeri, yeniden değerlendirilmesi sonucunda düşmüş ise söz konusu azalışın fon sıfırlanana kadar diğer kapsamlı gelirdeki tutardan düşülmesi veya fondaki tutar sıfırlandıktan sonra hala değer düşüklüğünün bulunması halinde kar-zararda gider olarak kaydedilmesi gerekmektedir (TMS 38, md. 85, 86).

Maddi olmayan duran varlıklara ilişkin amortisman bedeli, standartlarda faydalı ömre göre ayrılmakta ve kıst amortisman yöntemi kullanılmaktadır (AICPA, 2019). Faydalı ömürleri belirli olmayan maddi olmayan duran varlıklar ise itfa edilmemektedir. Ayrıca maddi olmayan duran varlıklarda amortisman bedeli hesaplanırken, hurda değerinin indirilmesi gerekmektedir (TMS 38, Paragraf 8). Maddi olmayan duran varlıklar kapsamında değerlendirilen ve ömrü belirli olmayan kripto paralar da, amortisman tabi tutulmamaktadırlar (AICPA, 2019).

Kripto paraların maddi olmayan duran varlıklar kapsamında ele alınması halinde, ölçümlerinin nasıl gerçekleştirileceği aşağıda Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile İlişkilendirilen Kripto Paraların Değerlemesi

Standartlar	İlk Muhasebeleştirme	Sonraki Değerleme	Defter Değerindeki Değişim
TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Modeli	Maliyet değeri	Değer düşüklüğü ve birikmiş amortismanları düşülmüş gerçeğe uygun değer	Defter değerindeki değişim, maliyet değerinin üzerinde olması halinde diğer kapsamlı gelirden, maliyet değerinin altında olması halinde ise kar/zararda izlenir.
TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Maliyet Modeli	Maliyet değeri	Değer düşüklüğü ve birikmiş amortismanları düşülmüş maliyet değeri	Defter değerindeki değişimin, maliyet değerinin altında olması halinde kar/zararda izlenir.

Kaynak: (Aslan, 2020; PwC, 2019).

Bu bilgiler ışığında kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve değerlemesinin yanı sıra, finansal raporlara olan etkisinin incelenmesi de önem taşımaktadır. Bu bağlamda kripto paraların, stoklar veya maddi olmayan duran varlıklar ile ilişkilendirilmeleri durumunda, faaliyetlere göre yapılan raporlamada yatırım faaliyetleri bölümünde mi, işletme faaliyetleri bölümünde mi, yoksa finansman faaliyetleri bölümünde mi raporlanması gerektiği konusu karar alıcıların üzerinde önemle durmaları gereken konulardan birisidir. Bu bağlamda kripto paraların hangi varlık sınıfı içerisinde raporlanması gerektiği hususunda, finansal raporları kullananların bu raporlardan beklentilerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Aslan 2020, 275-280).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde bilgi teknolojilerinin yaygın olarak kullanımı, ticaretin elektronik ortama taşınması ve anlık fiyat dalgalanmalarının yüksek olması dolayısıyla yatırımcılara ek bir gelir sağlaması bakımından tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kripto paraya duyulan ilgi her geçen gün artmaktadır. Ancak fiziksel paraya alternatif olarak ortaya çıkan ve sadece internet ortamında kullanılabilen kripto para, merkezi bir otorite tarafından kontrol edilememesi, kullanıcılara herhangi bir güvence sağlamaması ve kayıt dışı ekonominin oluşumuna neden olabilmesi bakımından üzerinde dikkatle durulması gereken bir konudur. Bu kapsamda muhasebenin kripto para ile yapılan işlemlerin güvenliğini sağlamak bakımından herhangi bir fonksiyonu bulunmamasına karşın, muhasebe kripto para ile gerçekleştirilen işlemleri işletmeyle ilgili bilgi kullanıcılarına tam ve doğru olarak sunmakla yükümlü bulunmaktadır. Dolayısıyla kripto para ile gerçekleştirilen işlemlerin TMS/TFRS kapsamında muhasebeleştirilebilmesine ilişkin, hukuki düzenlemeler ile birlikte TMS/TFRS Taslak Hesap Planı'nın genişletilmesi gerekmektedir. Bu konuda Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının görüşleri doğrultusunda, işlemlerin mahiyetine göre kripto paranın para, finansal araç, stok ve maddi olmayan duran varlık olarak izlenmesi gerektiği önerilmiştir. Bu bağlamda TMS/TFRS'ye ilişkin açıklamalar incelendiğinde, kripto paranın nakit ve nakit benzeri tanımını tam olarak karşılamadığı görülmektedir. TMS 7 standardı nakdi, işletmedeki nakit parayı ve vadesiz mevduatı tanımlamakta ve nakit benzeri için varlığın değerindeki değişim riskinin önemsiz olması gerektiği belirtilmiştir. Ancak kripto parada yaşanan anlık aşırı dalgalanmalar bu tanıma tam anlamıyla karşılayamamaktadır. Dolayısıyla kripto paranın nakit ve nakit benzeri hesap başlığı altında sunulabilmesi için, TMS 7 standardının kripto parayı da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi önerilebilir. Kripto para standartlarında finansal araçlara ilişkin yapılan tanımlamayı da tam olarak karşılayamamaktadır. Ancak kripto paralar bir bütün olarak değerlendirildiklerinde, varlığa dayalı menkul kıymet oluşturulması ile birlikte kripto paraların, paylarını finansal araç olarak değerlendirmek mümkün olabilir. TMS/TFRS kapsamında stoklara ilişkin sunulmuş tanımlamalar da kripto parayı tam olarak kapsamamaktadır. Stoklar standartlarında işletmenin olağan faaliyetleri sonucunda satılmak üzere elde tutulan, satılmak üzere üretilen veya üretim sürecinde kullanılacak ilk madde ve malzemeleri tanımlamaktadır. Ancak bazı kripto paraların üretim süreci bulunmamakta ve kripto para herhangi bir ürün veya hizmetin sunumunda kullanılacak ilk madde malzeme özelliği taşımamaktadır. Buna göre stoklara ilişkin tanımlamada sunulmuş olan, işletmenin olağan işlemleri neticesinde satılmak amaçlı elde bulundurulduğu ifadesi kripto parayı kapsamakta olup, stokların kripto parayı tam anlamıyla ifade edebilmesi için TMS 2 stoklar standardının güncellenmesi önerilebilir. Bir diğer yaklaşıma göre kripto paranın maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Standartlarda maddi olmayan duran varlıklara ilişkin yapılan tanımlamada bu varlıkların tanımlanabilir oldukları ancak fiziksel niteliklerinin bulunmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla kripto paranın da tanımlanabilir olduğu ve

fiziksel niteliğinin bulunmadığı düşünüldüğünde, kripto parayı maddi olmayan duran varlık kapsamında değerlendirmek mümkündür. Dolayısıyla Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları doğrultusunda kripto paranın TMS/TFRS'lere uygun olarak muhasebeleştirilebilmesinde en uygun yaklaşım, kripto paranın maddi olmayan duran varlık kapsamında değerlendirilmesidir. Nitekim TMS 38'de maddi olmayan duran varlıklara ilişkin "fiziksel niteliği olmayan, tanımlanabilir, parasal olmayan varlık" ifadesi mevcut durumda kripto paranın maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilebilmesini ve bu doğrultuda muhasebeleştirilmesini mümkün kılmaktadır. Mevcut durumda kripto paranın TMS/TFRS'lere uygun olarak maddi olmayan duran varlık kapsamında muhasebeleştirilmesinin en uygun yaklaşım olarak görülmesiyle birlikte, kripto para çerçevesinde yeni standartların, yeni bir hesap sınıfının ve yeni bir hesap gurubunun oluşturulması da kaçınılmazdır.

YAZARIN BEYANI

Bu çalışmada, Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur, çıkar çatışması bulunmamaktadır ve de finansal destek alınmamıştır.

AUTHOR'S DECLARATION

This paper complies with research and publication ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support.

KAYNAKÇA

- AICPA. (2019). Accounting for and Auditing of Digital Assets. <https://www.aicpa.org/content/dam/aicpa/interestareas/informationtechnology/downloadabledocuments/accounting-for-and-auditing-of-digital-assets.pdf> (Erişim Tarihi: 03.05.2021).
- Akbank Sürdürülebilirlik Raporu. (2018). https://www.akbank.com/tr-tr/Yatirimci-üliskileri/Documents/2018_Akbank_Surdurulebilirlik_Raporu.pdf
- Aslan, Ü. (2020). Kripto Para Muhasebesi Üzerine Yapılan Tartışmalar ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkileri. *TİDE Academia Research*, (2), 275-280.
- Aslantaş Ateş, B. (2016), Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 349-66.
- Brüt, A., Hoelscher, J., & Reed, B. (2015). Accounting Issues Related to Accepting Bitcoins. *Journal of the International Academy for Case Studies*, 21(3), 75-87.
- CNN Türk, Son Dakika: Merkez Bankası Başkanı Ağbal'dan kripto para açıklaması, CNN Türk, Son Dakika: Merkez Bankası Başkanı Ağbal'dan kripto para açıklaması, www.cnnturk.com/ekonomi/son-dakika-merkez-bankasi-baskani-agbal-enflasyon-hedefini-acikladi (Erişim Tarihi: 20.01.2021).
- Cormen, T. H., Leiserson, J. E., Rivest, R. L., & Stein, C. (2009). *Introduction to Algorithms* (3rd Edition).
- Crosby, M., Nachiappan, Pattanayak, P., Verma, S., & Kalyanaraman, V. (2016). BlockChain Technology: Beyond Bitcoin. *Applied Innovation Review (AIR)*. <https://j2-capital.com/wp-content/uploads/2017/11/AIR-2016-Blockchain.pdf>
- Davies, G. (2010). *History of Money*. University of Wales Press.
- Eren, B. S., Erek, M., & Buyruk Akbaba, A. N. (2020). Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1360. <https://doi.org/10.15869/itobiad.682655>
- Guo, J., & Chow, A. (2008). Virtual Money Systems: A Phenomenal Analysis. *2008 10th IEEE Conference on E-Commerce Technology and the Fifth IEEE Conference on Enterprise Computing, E-Commerce and E-Services*, (ss. 267-272). <https://doi.org/10.1109/CECandEEE.2008.91>
- Döviz, Hisse Senedi, Emtia ve Finans Haberleri. <https://tr.investing.com/>. Investing.com (Erişim Tarihi: 11.12.2020). <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/bddkdan-cok-onemli-uyari-13281>. (2013). 2013.

- BDDK'dan Çok Önemli Uyarı! (2013), Cumhuriyet Gazetesi. (Gazete Makalesi), <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/bddkdan-cok-onemli-uyari-13281>
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), *TMS 7. Nakit Akış Tablosu*. https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_2020/TMS%207.pdf
- Karaçalı, C. (2019). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi: Bir uygulama* [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://acikerisim.bartın.edu.tr/handle/11772/2937>
- KGK. (2019). *Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi*. <https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/3584/Finansal-Tablo-O%CC%88rneklere-ve-Kullan%C4%B1m-Rehberinin-Gu%CC%88ncellenmis%CC%A7-Versiyonu-07-06-2019-tarihli-ve-30794-say%C4%B1%C4%B1-Resmi%CC%82-Gazetede-Yay%C4%B1mlanm%C4%B1s%CC%A7t%C4%B1r->
- KGK, TFRS 9 Finansal Araçlar. https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/TFRS_2020/TFRS%209.pdf
- KGK, TMS 2 Stoklar. https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_2020/TMS%202.pdf
- KGK, TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar. https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_2020/TMS%2038.pdf
- Kızıllı, E. (2019). Türkiye’de Kripto Paranın Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 29(155), 179-196.
- Koç, F. (2018). *TMS/TFRS ile Vergi Mevzuatındaki Değerleme Farklılıklarının Finansal Durum Tablosu Üzerine Etkisi: BİST’deki İşletmelerin Uygulamaları Üzerine Bir Analiz* (Tez Numarası: [Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. <http://tez.sdu.edu.tr/Tezler/TS02995.pdf>
- Pelucio-Grecco, M. C., Santos Neto, J. P. dos, & Constancio, D. (2020). Accounting for Bitcoins in Light of IFRS and Tax Aspects. *REVISTA Contabilidade & Finanças*, 31(83), 275-282. <https://doi.org/10.1590/1808-057x201909110>
- Procházka, D. (2018). Accounting for Bitcoin and Other Cryptocurrencies under IFRS: A Comparison and Assessment of Competing Models. *The International Journal of Digital Accounting Research*, 18, 161-188.
- PwC. (2019). *In Depth a Look at Current Financial Reporting Issues* (ss. 1-22). <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-16/cryptographic-assets-related-transactions-accounting-considerations-ifrs-pwc-in-depth.pdf>

- Ram, A. J. (2016). *Accounting for the Bitcoin: An Initial Perspective* [Thesis].
<http://wiredspace.wits.ac.za/handle/10539/20186>
- Stancheva, E. (2019). Accounting for Cryptocurrencies -Some Unanswered Questions and Unresolved Issues. *Sofia University, Faculty of Economics and Business Administration*, 19, 1-17.
<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.19422.28486>
- Şahin, O. N. (2018). TMS/TFRS Işığında Muhasebe, Vergi ve Denetim Kapsamında Bitcoin ve Diğer Kripto Para Birimleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 914. <https://doi.org/10.31460/mbdd.401314>
- Yalçın, S. (2019). Kripto Değişim Araçlarının Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 18, 114. <https://doi.org/10.25095/mufad.510596>